

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

**Edícia: Porovnávacie analýzy
9/2023**

Ustanovujúce schôdze parlamentov – historické a medzinárodné porovnanie

Natália Petranská Rolková

**Bratislava
október 2023
(II. aktualizované vydanie)**

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Ustanovujúce schôdze parlamentov

– historické a medzinárodné porovnanie

Anotácia

Predkladaná analýza porovnáva vybrané inštitúty týkajúce sa ustanovujúcej schôdze parlamentov v slovenských dejinách od vzniku prvej Československej republiky v roku 1918 doteraz, ako aj aktuálnu situáciu v rámci zoskupenia V4. Všíma si najmä proces zvolávania, riadenia, ako aj priebeh ustanovujúcej schôdze parlamentu. Materiál vychádza predovšetkým z rokovacích poriadkov jednotlivých parlamentov.

Kľúčové slová

parlament, zákonodarná moc, poslanci, rokovací poriadok

Inaugural session of parliaments

– historical and international comparison

Annotation

This analysis compares selected attributes of inaugural parliament sessions in Slovak history since the establishment of the first Czechoslovak Republic in 1918 until now, as well as contemporary situation within the Visegrad group. It emphasizes the process of convening, managing, as well as the running of the constituent session. The material is primarily based on the rules of procedure of the parliaments.

Keywords

Parliament, legislative power, deputies, rules of procedure

Vypracovala: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.

Spolupráca: Ing. Martina Hogenová

Materiál slúži pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:

<https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>

Obsah

Úvod.....	6
1. Postavenie parlamentov a zvolanie ustanovujúcej schôdze	7
1.1 Historický exkurz	7
1918 – 1920 Revolučné Národné zhromaždenie	7
1920 – 1939 Národné zhromaždenie	8
1939 – 1945 Snem Slovenskej republiky	9
1945 – 1968 Slovenská národná rada	10
1969 – 1989 Slovenská národná rada	12
1989 – 1996 Slovenská národná rada a Národná rada Slovenskej republiky	13
1996 – 2023 Národná rada Slovenskej republiky	14
1.2 Porovnanie aktuálneho znenia daného inštitútu v štátoch V4	15
2. Skladanie sľubu poslancov	17
2.1 Historický exkurz	17
2.2 Porovnanie aktuálneho znenia daného inštitútu v štátoch V4	20
3. Volebný poriadok a voľby funkcionárov	21
3.1 Historický exkurz	21
Úpravy platné v rokoch 1918 – 1920	21
Úpravy platné v rokoch 1939 – 1941	22
Úpravy platné v rokoch 1945 – 1968	23
Úpravy platné v rokoch 1968 – 1996	23
Aktuálny stav (1996 – 2023)	25
3.2 Porovnanie aktuálneho znenia daného inštitútu v štátoch V4	27
Česká republika	27
Poľsko	27
Maďarsko	28
Záver	29
Použité zdroje	32

Úvod

Porovnávací analýza má za cieľ priblížiť podobnosti a rozdiely v základných inštitútoch týkajúcich sa zvolávania a priebehu ustanovujúcich schôdzí jednotlivých parlamentov, a to tak z historického hľadiska od roku 1918, ako aj z medzinárodného hľadiska – z pohľadu komparácie aktuálneho znenia daných inštitútov v rokovacích poriadkoch zákonodarných zborov štátov Vyšehradskej štvorky (ďalej „V4“). Analyzovaný je spôsob zvolávania týchto schôdzí, skladanie poslaneckého sľubu a voľby orgánov parlamentov.

V historickom prehľade porovnávame rokovacie poriadky Národného zhromaždenia z rokov 1918 – 1939 (resp. jeho snemovne), keďže v tomto období neexistoval slovenský zákonodarný zbor a pražské Národné zhromaždenie bolo jediným parlamentom na našom území (s krátkou výnimkou existencie druhej Slovenskej národnej rady na prelome rokov 1918/1919). Následne analyzujeme len slovenské zákonodarné zbory (a ich rokovacie poriadky) – Snem Slovenskej republiky, Slovenské národné rady od roku 1945 až po súčasnú Národnú radu Slovenskej republiky. Pri parlamentoch Česka a Poľska komparujeme len rokovacie poriadky dolných komôr (Poslaneckej snemovne a Sejmu).

V rámci historickej analýzy materiál približuje tiež okolnosti vzniku a postavenie parlamentov, ktoré mali priamy vplyv aj na znenie rokovacích poriadkov. Veľmi špecifická je pritom situácia v rokoch 1918 a 1945, keď sa parlamenty utvárali v povojnových časoch neštandardným spôsobom.

1. Postavenie parlamentov a zvolanie ustanovujúcej schôdze

Historický exkurz

1918 – 1920 Revolučné Národné zhromaždenie

Zákon č. 36/1918 Sb. z. a n. o jednacím řádu Národního shromáždění

z 9. 11. 1918, účinnosť 14. 11. 1918 – 10. 5. 1920, (zmeny: zákony č. 7/1920, 33/1920, 68/1920)

Revolučné Národné zhromaždenie (ďalej len „RNZ“) vzniklo na podklade iného orgánu. Národný výbor československý bol pôvodne český, neskôr česko-slovenský vrcholný orgán domáceho odboja. Vznikol 13. júla 1918. Jeho úlohou bola príprava prevzatia štátnej moci na území etablovujúceho sa Česko-Slovenska a vypracovanie základných právnych predpisov nového štátu. Z hľadiska fungovania ČSR bolo dôležité prijatie *Dočasnej ústavy* v Národnom výbore (13. novembra 1918), ktorý sa následne pretvoril, rozšíril na jednokomorový parlament ako najvyšší zastupiteľský a zákonodarný orgán so širokými kompetenciami. K 216 kooptovaným českým poslancom RNZ (podľa tzv. Švehlovho kľúča na základe výsledkov volieb do ríšskej rady v roku 1911) v ňom pribudlo vymenovaním na odporúčanie Vavra Šrobára 40 slovenských (spolu teda 256). Nemecká a maďarská menšina zastúpená nebola, podobne ani Podkarpatská Rus.

Na svojom prvom zasadnutí sa RNZ zišlo 14. novembra 1918 a *Dočasnú ústavu* vyhlásilo (ako zákon č. 37/1918 Sb. z. a n.). Dňa 11. marca 1919 schválilo RNZ zmenu *Dočasnej ústavy* ako zákon č. 138/1919 Sb. z. a n. a na oficiálnu žiadosť slovenskej strany rozšírilo počet poslaneckých mandátov o 14. Išlo o miesta pre slovenských zástupcov. Celkový počet poslancov sa tak zvýšil na 270. Na záver funkčného obdobia schválilo RNZ 29. februára 1920 *Ústavnú listinu* ČSR pod č. 121/1920 Sb. z. a n. Činnosť RNZ ukončili parlamentné voľby v apríli 1920.

Postavenie a legislatívne ukotvenie RNZ bolo vzhľadom na revolučnosť jeho povahy špecifické. Jeho činnosť sa riadila *zákonom č. 36/1918 Sb. z. a n. o jednacím řádu Národního shromáždění* z 9. novembra 1918. Ten prešiel celkovo tromi novelami (zákony č. 7/1920, 33/1920, 68/1920), pričom do skúmanej témy zasiahla len posledná novela, ktorá zvyšovala **počet podpredsedov zo štyroch na päť**.

Ako sme už uviedli, situácia RNZ bola špecifická, a to obzvlášť pokiaľ išlo o ustanovujúcu schôdzu. Podľa rokovacieho poriadku bol kancelár Národného výboru poverený vydať poslancom RNZ preukazný list s podpismi dvoch členov predsedníctva Národného výboru, ktorý oprávňoval poslancov na vstup do Národného zhromaždenia.

Ustanovujúcu schôdzu **zvolalo predsedníctvo Národného výboru** v Prahe do snemovej budovy, a zároveň aj riadilo rokovanie RNZ až do ustanovenia jeho orgánov.

1920 – 1939 Národné zhromaždenie

Zákon č. 325/1920 Sb. z. a n. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny Národního shromáždění
z 15. 4. 1920, účinnosť od 10. 5. 1920 (zmeny: zákony č. 205/1922, 229/1926, 88/1933, 90/1933)

Ďalšie Národné zhromaždenie (NZ) už bolo voleným zákonodarným orgánom, ktorého fungovanie rámcovovala ústavná listina z februára 1920, pričom jeho prvé zloženie bolo dané voľbami z apríla 1920. Skladal sa z dvoch komôr: Poslaneckej snemovne s 300 poslancami a Senátu so 150 členmi. Ústava definovala aj stály výbor Poslaneckej snemovne so 16 a stály výbor Senátu s 8 členmi ako platformami pre naliehavé rozhodovania v čase, keď plénum nezasadalo. Analýza sa zameriava len na pravidlá pre Poslaneckú snemovňu. Pasívne volebné právo bolo v jej prípade stanovené na 30 rokov, aktívne na 21 rokov.

Parlament sa riadil *zákonom č. 325/1920 Sb. z. a n. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny Národního shromáždění* z 15. apríla 1920. Ten prešiel dokopy štyrmi novelami (zákony č. 205/1922, 229/1926, 88/1933, uznesenie č. 90/1933), pričom ustanovujúcej schôdze sa dotkla ako prvá novela č. 229/1926 zo 16. 12. 1926, ktorá zvýšila **počet podpredsedov zo štyroch na šesť** a usporiadateľov zo štyroch na osem. Zásadná bola novela v podobe zákona č. 88/1933 Sb. z. a n. z 30. 5. 1933 (doplnenia sú vyznačené zelenou farbou):

§ 5

Ustavující schůze

(1) Nově zvolená sněmovna ustaví se v plné schůzi do 6 týdnů po vyhlášení výsledků volby (§ 55 řádu volení do poslanecké sněmovny).

(2) Schůzi tu zahájí a řídí předseda vlády, přijme slib poslanců (§ 6, odst. 1), dá neprodleně provést volbu předsedy a dotáže se ho, zda volbu přijímá. Při tom přísluší předsedovi vlády všechna práva, která má předseda sněmovny při řízení plné schůze.

...

Až novela z roku 1933 teda určila, že sa novozvolená snemovňa ustanoví na prvej schôdzi **do 6 týždňov od vyhlásenia výsledkov volieb**. Ustanovujúcu schôdzu otváral (a riadil) **predseda vlády**, ktorý prijímal sľub poslancov, dával ihneď uskutočniť voľbu predsedu snemovne a pýtal sa ho, či voľbu prijíma. Novela spresnila, že pri tom predsedovi vlády prislúchali všetky práva, ktoré mal predseda snemovne pri riadení schôdze.

1939 – 1945 Snem Slovenskej republiky

Zákon č. 84/1939 Sl. z. o rokovacom poriadku Slovenského snemu

z 25. 4. 1939, účinnosť od 4. 5. 1939 – 25. 11. 1941, bezo zmeny

Zákon č. 248/1941 Sl. z. o rokovacom poriadku Snemu Slovenskej republiky

z 12. 11. 1941, účinnosť od 25. 11. 1941, bezo zmeny

Po vyhlásení autonómie Slovenská krajina a prijatí ústavného zákona č. 299/1938 Sb. z. a n. sa ustanovil jej snem, ktorý sa po vyhlásení Slovenského štátu 14. marca 1939 v rovnakom zložení so 63 poslancami zvolenými v decembri 1938 plynule pretransformoval na Snem Slovenskej republiky.

Rokovací poriadok Snemu SR bol celkovo tretím zákonom odhlasovaným v sneme. Pôvodný návrh, pripravený na schôdzu krajinského snemu na 14. marca 1939, predsedníctvo operatívne prepracovalo pre potreby parlamentu samostatného štátu. Snem ho napokon prerokoval a schválil 25. apríla 1939. Vo svojej podstate bol prevzatým a prispôbeným rokovacím poriadkom Národného zhromaždenia. Po dvoch rokoch jeho fungovania poslanci usúdili, že sa princípy, prevzaté z iných rokovacích poriadkov, v praxi neosvedčili, avšak napriek tomu nový rokovací poriadok prijatý 12. novembra 1941 neobsahoval žiadne zásadné zmeny. Ani jeden z týchto dvoch zákonov nebol novelizovaný.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1939** sa novozvolený snem ustanovoval na plenárnej schôdzi **do mesiaca po vyhlásení výsledku voľby**. Schôdzu **otvoril a viedol predseda vlády**, ktorý prijal prísahu poslancov, dal zvoliť predsedu a opýtal sa ho, či voľbu prijíma. Predsedovi vlády pri tom patrili všetky práva, ktoré mal predseda snemu pri vedení plenárnej schôdze. Ak predseda voľbu prijal, zložil v sneme prísahu do rúk predsedu vlády, ujal sa predsedníctva, dal zvoliť dvoch podpredsedov, štyroch zapisovateľov a štyroch dozorcov poriadku.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1941** sa snem ustanovoval na plenárnom zasadnutí **do mesiaca po vyhlásení výsledku voľby**, pričom toto zasadnutie **zvolával prezident republiky**. Zasadnutie **otvoril a viedol predseda vlády**, ktorý prijímal prísahu poslancov, viedol voľbu predsedu snemu a zvoleného sa opýtal, či voľbu prijíma. Predsedovi vlády pri týchto úkonoch patrili práva predsedu snemu. Ak bol predseda vlády poslancom, zložil prísahu do rúk zvoleného predsedu snemu. Ak zvolený predseda voľbu prijal, zložil prísahu do rúk predsedu vlády, ujal sa predsedania a viedol voľbu dvoch podpredsedov snemu.

1945 – 1968 Slovenská národná rada

Nariadenie SNR č. 57/1945 Sb. n. SNR o dočasnom rokovacom poriadku pléna SNR

z 2. júla 1945, účinné do 31. 12. 1954 (zmeny: 111/1945, 105/1946, 107/1946)

Zákon SNR č. 8/1954 Sb. n. SNR o pracovnom a rokovacom poriadku SNR

z 18. 12. 1954, účinné 31. 12. 1954 – 14. 7. 1960 (zmena: 3/1956)

Zákon SNR č. 113/1960 Zb. o rokovacom a pracovnom poriadku SNR

zo 14. 7. 1960, účinnosť 14. 7. 1960 – 29. 6. 1964 (zmena: 110/1961)

Zákon SNR č. 124/1964 Zb. o rokovacom a pracovnom poriadku SNR

z 29. 6. 1964, účinnosť 29. 6. 1964 – 1. 1. 1969 (zmena: 77/1967)

Po druhej svetovej vojne začala popri Národnom zhromaždení ako centrálnom parlamente štátu pôsobiť ako zákonodarný i výkonný orgán aj Slovenská národná rada (SNR), pričom sa postupne vytvorili jej štruktúry: Predsedníctvo, plénum a Zbor povereníkov. Počet poslancov sa po voľbách v roku 1946 ustálil na 100.

Na sklonku druhej svetovej vojny začala revolučná SNR svoju činnosť na východnom Slovensku už vo februári 1945. Od apríla sídlila v Košiciach, začiatkom mája sa presťahovala do Bratislavy, kde po prvý raz zasadla 15. mája 1945. Zákonodarnú moc vykonávalo do roku 1948 plénum SNR formou nariadení, ktoré sa publikovali v *Sbierke nariadení SNR*. Nariadením č. 1/1945 zriadila ex post 12 povereníctiev a Zbor povereníkov, nariadením č. 2/1945 zase Úrad Predsedníctva SNR. Dôležité z hľadiska témy materiálu je *nariadenie č. 57/1945 Sb. n. SNR o dočasnom rokovacom poriadku pléna Slovenskej národnej rady* z 2. júla 1945, novelizované najmä nariadeniami č. 111/1945, 105/1946 a 107/1946.

Pre špecifickosť situácie, keď sa SNR tvorila postupne z členov odbojového hnutia, neobsahoval rokovací poriadok z roku 1945 úpravu týkajúcu sa ustanovujúcej schôdze SNR. Jeho špecifikom tiež bolo, že pôvodne predpokladal **dvoch predsedov** – jedného z Demokratickej strany a druhého z Komunistickej strany ako hlavných zložiek odboja. Tento rokovací poriadok vniesol do nášho právneho systému **Predsedníctvo SNR** ako kolektívnu hlavu organizačnej zložky štátu, ktorú zrušila až Ústava SR z roku 1992. Jeho kompetencie v mnohom prevzal následne prezident SR, a to aj pokiaľ ide o zvolávanie ustanovujúcej schôdze NR SR. Pôvodný rokovací poriadok z roku 1945 určoval, že Predsedníctvo SNR sa skladá z **dvoch predsedov a šiestich podpredsedov**. Predsedníctvo sa volila SNR a ostávalo vo funkcii do uskutočnenia volieb do SNR a zvolenia nového Predsedníctva, s výnimkou, ak by mu, alebo jeho členovi, vyslovila SNR nedôveru. Nariadenie č. 111/1945 zo 14. septembra 1945 určovalo v § 1, že na čele SNR stojí **jeden predseda a štyria podpredsedovia**, ktorí tvoria Predsedníctvo SNR.

V rokoch 1945 – 1948 disponovala SNR širšími právomocami, v ďalšom období, ktoré v modifikovaných podobách trvalo až do konca roka 1968, mala SNR obmedzené právomoci. Bolo to vzhľadom na obnovenie štátu v de facto unitárnej podobe s ústredným Národným zhromaždením v Prahe, ako aj vzhľadom na nedemokratické pomery, ktoré zavládli najmä po udalostiach z prelomu rokov 1947/1948, keď došlo k uchopeniu moci Komunistickou stranou Československa a prijatiu tzv. májovej ústavy.

„Provizórny“ rokovací poriadok z roku 1945 bol zrušený a nahradený rokovacím poriadkom z roku 1954. Podľa neho zasadanie SNR **zvolávalo a vyhlasovalo za skončené Predsedníctvo SNR**. Národná rada musela byť zvolaná na svoje prvé zasadanie najneskôr **do štyroch týždňov odo dňa volieb**. Predsedníctvo SNR bolo povinné zvolávať zasadanie najmenej dvakrát ročne. Kým došlo k zvoleniu Predsedníctva, ustanovujúcu schôdzu **viedol dovtedajší predseda SNR, prípadne niektorý z podpredsedov, a to aj v prípade, ak neboli členmi novozvolenej SNR**. Hneď po zvolení nového Predsedníctva sa novozvolený predseda ujal vedenia schôdze, prijal sľub dovtedy predsedajúceho, ak bol tento opätovne poslancom, a dal vykonať voľbu zapisovateľov a voľbu mandátového výboru.

Podľa rokovacieho poriadku z roku 1960 **zvolával ustanovujúcu schôdzu dovtedajší predseda SNR najneskôr do štyroch týždňov odo dňa volieb**. Ten viedol schôdzu až do zvolenia nového Predsedníctva. Zastúpiť ho mohol niektorý z podpredsedov SNR, a to aj keď nebol členom novozvolenej SNR. Ihneď po zvolení Predsedníctva sa novozvolený predseda ujal vedenia schôdze, následne prijal sľub od dosiaľ predsedajúceho, ak bol tento opätovne poslancom, a dal vykonať voľbu zapisovateľov a mandátovej komisie národnej rady.

Podľa rokovacieho poriadku z roku 1964 **ustanovujúcu schôdzu zvolávalo a jej program navrhovalo Predsedníctvo SNR najneskôr do štyroch týždňov odo dňa volieb**. Schôdzu viedol **najstarší z prítomných poslancov**, ktorý zároveň prijímal aj sľub poslancov, a to až dokým nebolo zvolené nové Predsedníctvo. Po zvolení Predsedníctva sa vedenia schôdzky ujal novozvolený predseda, a následne prijal sľub od dosiaľ predsedajúceho.

Zvolávanie ustanovujúcich schôdzí pripadalo v celom tomto i v nasledujúcom období dovtedajšiemu **Predsedníctvu SNR resp. predsedovi SNR**.

1969 – 1989 Slovenská národná rada

Zákon SNR č. 204/1968 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

schválený 28. 12. 1968, účinný 1. 1. 1969 – 26. 4. 1989 (zmeny: 150/1970, 12/1971, 150/1978)

V októbri 1968 bol prijatý zo slovenskej strany dlho presadzovaný *ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o československej federácii*, ktorý de iure menil charakter unitárneho štátu a mal smerovať k vytvoreniu jeho federálnej podoby. Jeho plnému uskutočneniu bránila najmä totalitná moc komunistickej strany, ktorá bola naďalej organizovaná centralisticky. Ustanovili sa Slovenská socialistická republika a Česká socialistická republika, ktoré spolu tvorili Československú socialistickú republiku. Národné zhromaždenie sa pretvorilo na Federálne zhromaždenie so Snemovňou ľudu a Snemovňami národov. Už predtým vznikla po prvý raz Česká národná rada ako náprotivok SNR, čím sa ukončil dovtedajší asymetrický model. Počet členov SNR sa **zvýšil na 150**, čo pretrvalo dodnes.

Na sklonku **roka 1968** prijala SNR nový zákon o rokovacom poriadku. Ten bol novelizovaný celkovo trikrát, pričom z pohľadu témy materiálu bola dôležitá novela č. 12/1971 Zb. s účinnosťou od 8. marca 1971. Podľa rokovacieho poriadku ustanovujúcu schôdzu Slovenskej národnej rady zvolávalo a jej program navrhovalo **Predsedníctvo SNR** zvolené v predchádzajúcom volebnom období **do 30 dní odo dňa volieb**. Pôvodný rokovací poriadok určoval aj konkrétny **program** schôdze (voľba mandátového a imunitného výboru SNR a overovanie volieb poslancov, voľby predsedu SNR, voľba ďalších orgánov a funkcionárov SNR, správa o činnosti odstupujúceho Predsedníctva SNR za obdobie od posledného zasadania SNR), avšak novela z roku 1971 stanovila, že program rokovania určí Predsedníctvo SNR.

Až do zvolenia nového Predsedníctva schôdzu **viedol predseda SNR alebo niektorý z členov Predsedníctva SNR**, zvolený v predchádzajúcom volebnom období. Po zvolení Predsedníctva sa vedenia schôdze ujal novozvolený predseda.

1989 – 1996 Slovenská národná rada a Národná rada Slovenskej republiky

Zákon SNR č. 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

schválené 5. 4. 1989, účinné 26. 4. 1989 – 1. 1. 1997 (zmeny: 133/1990, 246/1990, 268/1991, 28/1992, 2/1996)

Pomery v štáte sa razantne zmenili po Nežnej revolúcii z novembra 1989, ktorá odštartovala demokratickú transformáciu v spoločnosti aj vo vzťahoch Slovákov a Čechov. Z ústavy vypadol článok o vedúcej úlohe KSČ. Razantné dianie menilo tvár zákonodarných zborov, pričom SNR nadobúdala čoraz väčší význam.

V zmenených podmienkach však platil nový rokovací poriadok prijatý však ešte **v apríli 1989**, ktorý zrušil rokovací poriadok z roku 1968. Postupne prechádzal nevyhnutnými nepriamymi úpravami (o. i. pojmovými), priamo bol menený päťkrát. Zákon SNR č. 28/1992 Zb. v § 11 široko menil ustanovenia o poslaneckých kluboch a politickom grémiu. Zásadný vplyv na podobu rokovacieho poriadku malo aj prijatie Ústavy SR v roku 1992. V platnosti však ostal aj po vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993, a to až do 1. januára 1997, keď nadobudol platnosť súčasný rokovací poriadok. Popri rokovacom poriadku existoval aj *zákon SNR č. 45/1989 o poslancoch SNR*, ktorý stanovoval podrobnosti o postavení a práci poslanca, neskôr nepriamo v znení zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. de iure bol zrušený až zákonom č. 399/2015 Z. z. (explicitne vložením § 151a do zákona NR SR č. 350/1996 Z. z.).

Pod nezmenením názvom pôsobila Slovenská národná rada od roku 1945 až do 1. októbra 1992, keď sa v súvislosti s prijatím Ústavy SR a vznikom Slovenskej republiky zmenil jej názov na Národná rada Slovenskej republiky. Od októbra 1994 sa začali počítať odznova jej volebné obdobia. Dovtedy pôsobila v desiatich volebných obdobiach, posledné už bolo súčasťou éry samostatnej SR.

Podľa pôvodného rokovacieho poriadku z roku **1989 ustanovujúcu schôdzu zvolávalo a jej program navrhovalo dovtedajšie Predsedníctvo národnej rady najneskôr do 30 dní odo dňa volieb**. Schôdzu viedol **poverený člen dovtedajšieho Predsedníctva** až do zvolenia predsedu novozvolenej národnej rady. Ten následne prevzal vedenie schôdze a prijal poslanecký sľub dovtedy predsedajúceho, ak sa tento stal poslancom národnej rady. Dané ustanovenia sa prispôbili Ústave Slovenskej republiky, podľa ktorej zvoláva ustanovujúcu schôdzu NR SR prezident SR.

1996 – 2023 Národná rada Slovenskej republiky

Zákon NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky
z 24. 10. 1996, účinnosť od 1. 1. 1997, v znení 39 noviel, preto analýza prihliada len na prvotné
a na súčasné znenie

Vo svojom I. volebnom období prijala NR SR nový rokovací poriadok, ktorý platí v znení neskorších predpisov doteraz. O zvolávaní ustanovujúcej schôdze vypovedá predovšetkým jeho § 3, ktorého znenie v rokoch 1996 i 2023 je totožné. Prvý a druhý odsek je obsahovo zhodný s čl. 82 odsek 2 Ústavy SR.

Podľa § 3 rokovacieho poriadku **z roku 1996** ustanovujúcu schôdzu zvoláva **prezident republiky** tak, aby sa uskutočnila **do 30 dní odo dňa vyhlásenia výsledkov volieb**. Ak prezident schôdzu nezvolá, národná rada sa zíše na tridsiaty deň po vyhlásení výsledkov volieb. Miesto, deň a hodinu konania schôdze oznámi predseda národnej rady, zvolený v predchádzajúcom volebnom období. **Doterajší predseda NR SR** zvolá predsedov strán a hnutí zastúpených v národnej rade a prerokuje s nimi prípravu ustanovujúcej schôdze, pričom riadi schôdzu až do zvolenia nového predsedu.

§ 3

Zvolanie ustanovujúcej schôdze národnej rady

- (1) Ustanovujúcu schôdzu národnej rady (ďalej len „ustanovujúca schôdza“) zvolá prezident republiky tak, aby sa uskutočnila do 30 dní odo dňa vyhlásenia výsledkov volieb do národnej rady.
- (2) Ak prezident republiky nezvolá ustanovujúcu schôdzu podľa odseku 1, národná rada sa zíše tridsiaty deň po vyhlásení výsledkov volieb do národnej rady.
- (3) Miesto, deň a hodinu konania ustanovujúcej schôdze oznámi predseda Národnej rady Slovenskej republiky zvolený v predchádzajúcom volebnom období (ďalej len „doterajší predseda národnej rady“).
- (4) Doterajší predseda národnej rady zvolá predsedov politických strán a predsedov politických hnutí zastúpených v národnej rade a prerokuje s nimi prípravu ustanovujúcej schôdze.
- (5) Do zvolenia nového predsedu národnej rady riadi ustanovujúcu schôdzu doterajší predseda národnej rady.

Porovnanie aktuálneho znenia daného inštitútu v štátoch V4

Vyšehradská štvorka (V4) je od roku 1993 spoločenstvom štyroch stredoeurópskych štátov: Slovenská republika, Česká republika, Poľská republika a Maďarsko. Porovnávali sme základné ustanovenia rokovacích poriadkov týchto krajín kvôli priblíženiu ich podobností a odlišností. Analýza sa venuje len pravidlám pre dolné komory parlamentov (ak sú dvojkomorové). Pri pohľade na pravidlá v Českej republike je viditeľné, že nadväzuje na tradície z čias existencie Národného zhromaždenia.

Národná rada Slovenskej republiky je jednokomorový parlament so 150 poslancami volenými na 4 roky.	Parlament Českej republiky je dvojkomorový, Poslanecká snemovňa sa skladá z 200 poslancov volených na 4 roky, Senát z 81 senátorov volených na 6 rokov pri pravidelnej obmene 1/3 členov každé 2 roky.
Poľský parlament je dvojkomorový, skladá sa zo Sejmu so 460 členmi a Senátu so 100 členmi, obe komory sú volené na 4 roky.	Maďarský parlament je jednokomorový a po zásadnej reforme z roku 2014 má 199 poslancov volených na 4 roky.

V Českej republike stanovuje rokovací poriadok Poslaneckej snemovne (*zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny v znení neskorších predpisov*¹), že zasadnutie je stále. Podobne ako na Slovensku, ustanovujúcu schôdzu zvoláva **prezident** tak, aby sa mohlo konať **najneskôr v 30. deň** po dni volieb. Ak tak neurobí, zide sa na 30. deň (článok 34 ods. 1 Ústavy ČR). Ustanovujúca schôdza sa však môže zísť najskôr jeden deň po uplynutí predchádzajúceho volebného obdobia. Zvolá ju **bývalý predseda snemovne**, ak sa však bývalý predseda nestal poslancom, zvoláva schôdzu **bývalý najstarší podpredseda snemovne**, ak taký nie je, potom tak učiní **najstarší poslanec novej snemovne**. Až do zvolenia nového predsedu ju riadi poslanec, ktorý ju zvolal (§ 22 zákona č. 90/1995 Sb.).

V prípade Poľskej republiky určuje základný rámec ústava: podľa nej zvoláva ustanovujúcu schôdzu Sejmu rovnako **prezident** tak, aby sa uskutočnila **do 30 dní** od konania volieb (okrem špecifických prípadov). Podľa rokovacieho poriadku ju vedie tzv. maršal-senior, čo je čestná hodnosť priznaná jednému z **najstarších poslancov Sejmu**, ktorého vymenuje prezident. Po prijatí sľubu poslancov vyhlási voľbu maršala (predsedu) Sejmu.²

¹ Rokovací poriadok Poslaneckej snemovne PČR. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90/zneni-20231001>

² Ústava Poľskej republiky. Dostupné na internete <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>.

Podľa maďarskej ústavy³ sa mandát Národného parlamentu začína ustanovujúcou schôdzou a trvá do ustanovujúcej schôdze ďalšieho parlamentu. Ustanovujúcu schôdzu zvolá **prezident** republiky **do 30 dní** od konania volieb. Podrobné pravidlá určoval rokovací poriadok (vyhláška 46/1994).; zákon č. XXXVI z roku 2012 o Národnom zhromaždení a uznesenie č. 10/2014 o niektorých ustanoveniach rokovacieho poriadku boli prijaté v rokoch 2012 – 2014, vychádzajúc z ústavy z roku 2011.⁴

Podľa novej legislatívy **vedie** ustanovujúcu schôdzu **najstarší poslanec** (chair of age). Pomáhajú mu overovatelia – najmladší poslanci vybraní podľa veku. Oprávnenosť ich mandátu kontroluje výbor zložený z prvých piatich poslancov v abecednom poradí. Generálny riaditeľ Kancelárie alebo ním poverený zamestnanec vykonáva do zvolenia funkcionárov Národného zhromaždenia povinnosti súvisiace so schôdzou podľa pokynov predsedajúceho. Predsedajúci overí platnosť mandátu ostatných poslancov. Následne poslanci zložia sľub a ustanovia sa poslanecké kluby.

Rokovací poriadok Sejmu. Dostupné na internete

https://oide.sejm.gov.pl/oide/en/index.php?option=com_content&view=article&id=14798:the-standing-orders-of-the-sejm-of-the-republic-of-poland&catid=7&Itemid=361

³ Ústava Maďarska. Dostupné na internete <https://njt.hu/jogszabaly/en/2011-4301-02-00>.

⁴ Dostupné na internete: <https://www.parlament.hu/web/house-of-the-national-assembly>

2. Skladanie sľubu poslancov a funkcionárov

2.1 Historický exkurz

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1918** členovia Revolučného národného zhromaždenia na prvej schôdzi, ktorej sa zúčastnili, sľúbili, že budú zachovávať zákony štátu, a že svoj úrad budú zastávať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1920 poslanci vykonávali sľub predpísaný ústavnou listinou do rúk predsedu vlády** na prvej schôdzi pred voľbou predsedníctva. Dialo sa to nasledujúcim spôsobom. Skôr než poslanec vstúpil do rokovacej sály, vyhlásil v snemovnej kancelárii, ku ktorej národnosti sa hlási, podpísal tam vyhlásenie obsahujúce tento sľub, čo mu potvrdil kancelár certifikátom, a tým mu bol daný prístup na schôdzu. Na schôdzi dal potom predseda vlády prečítať formulku sľubu a poslanci na jeho vyzvanie jednotlivo podaním ruky a slovom „sľubujem“ sľub zložili. Poslanci, ktorí vstúpili do snemovne neskôr, vykonávali tento sľub rovnakým spôsobom **do rúk predsedu snemovne**. Odoprenie sľubu alebo sľub s výhradou mal vzápätí za následok stratu mandátu, čo na prvej schôdzi vyhlásil predseda vlády, v inom prípade predseda snemovne. Predseda a podpredsedovia skladali aj ďalší sľub, že budú zachovávať zákony a svoj predsednícky úrad budú zastávať neustranne podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Podpredsedovia skladali sľub do rúk predsedu.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1939 prijímal prísahu poslancov predseda vlády** pred voľbou predsedníctva na ustanovujúcej schôdzi, potom dal zvoliť predsedu snemu, a ten zložil sľub do rúk predsedu vlády. Podpredsedovia zložili prísahu do rúk predsedu snemu. Poslanci skladali do rúk predsedu vlády túto prísahu: *„Prisahám, že budem verný Slovenskému štátu, že budem zachovávať zákony a mandát svoj plniť podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Tak mi Pán Boh pomáhaj!“* Poslanec pred vstupom do rokovacej siene vyhlásil v kancelárii snemu, akej je národnosti, podpísal tam text prísahy, čo mu kancelária snemu potvrdila na overovacom liste. Na schôdzi dal predseda vlády prečítať formulu prísahy a poslancov vyvolal, aby ju jednotlivo zložili podaním ruky a slovom „*prisahám*“. Poslanci, ktorí vstúpili do rokovacej siene neskoršie, skladali rovnakým spôsobom prísahu do rúk predsedu snemu. Odopretie prísahy alebo prísaha s výhradou mala za následok stratu mandátu, ktorú vyhlásil na prvej schôdzi predseda vlády, inak predseda snemu. Predseda a podpredsedovia skladali túto prísahu: *„Prisahám, že budem zachovávať zákony a svoj úrad predsednícky neustranne zastávať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Tak mi Pán Boh pomáhaj!“*

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1941** sa situácia odlišovala len veľmi málo. Texty sľubov, podobne ako v roku 1939, boli priamo súčasťou rokovacích poriadkov a neodvolávali sa na ústavu. Poslanci skladali prísahu do rúk **predseda vlády** na prvom zasadnutí pred voľbou

predsedu snemu v tomto znení: „*Prisahám na Boha Všemohúceho a Vševedúceho, že budem verný Slovenskej republike, že budem zachovávať zákony a mandát svoj plniť podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Tak mi Pán Boh pomáhať!*“ Poslanec pred vstupom do rokovacej siene vyhlásil na sekretariáte snemu, akej je národnosti, podpísal tam text prísahy, čo mu prednosta sekretariátu snemu písomne potvrdil. Na zasadnutí dal predseda vlády prečítať formulu prísahy a vyvolal poslancov, aby ju jednotlivo zložili podaním ruky a opakovaním vety: „*Tak mi Pán Boh pomáhať!*“ Poslanci, ktorí vstúpili do rokovacej siene neskoršie, skladali prísahu rovnakým spôsobom do rúk predsedu snemu. Odopretie prísahy alebo prísaha s výhradou mala za následok stratu mandátu, čo predsedajúci na zasadnutí snemu hneď vyhlási. Predseda a podpredsedovia snemu skladali túto prísahu: „*Prisahám na Boha Všemohúceho a Vševedúceho, že budem zastávať svoj úrad predsednícky (podpredsednícky) nestranne, podľa zákona a podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Tak mi Pán Boh pomáhať!*“

Podľa rokovacieho poriadku SNR z roku **1945** skladali poslanci SNR na prvom plenárnom zasadnutí, na ktorom sa zúčastnili, tento sľub: „*Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný odkazu Slovenského národného povstania, budem verný Československej republike a Slovenskej národnej rade, budem zachovávať platné zákony a nariadenia, budem plniť svedomite a nestranne svoje povinnosti a vo všetkom budem mať na zreteli len prospech štátu a národa.*“ Člen SNR pred ujatím sa funkcie podpísal na Úrade Predsedníctva SNR text sľubu, čo mu úrad písomne potvrdil. Sľub sa skladal tak, že predsedajúci dal prečítať jeho formulku a členovia SNR na jeho vyzvanie jednotlivo podaním ruky a slovom „**sľubujem**“ zložili sľub. Predsedajúci vykonal sľub na najbližšom zasadnutí. Odopretie sľubu alebo sľub s výhradou mal za následok stratu mandátu, čo sa malo vyhlásiť na najbližšom zasadnutí pléna.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1954** **predsedajúci** (dovtedajší predseda, resp. jeden z podpredsedov) prijal na ustanovujúcej schôdzi sľub poslancov. Po zvolení nového predsedníctva sa ujal vedenia schôdze novozvolený predseda a prijal sľub doteraz predsedajúceho, ak bol poslancom novozvolenej SNR. Od roku 1954 až doposiaľ v nie je konkrétny **text** sľubu priamo zakomponovaný v rokovacích poriadkoch, **obsahujú** ho **ústavy** jednotlivých štátnych útvarov.

Podobne to bolo aj v rokovacích poriadkoch z rokov **1960 a 1964**, s tým, že v roku 1964 bolo stanovené, že schôdzu viedol a sľub poslancov prijímal **najstarší** z prítomných poslancov.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1968** poslanci skladali sľub na prvej schôdzi, na ktorej sa zúčastnili. Sľub skladali slovom „**sľubujem**“ a podaním ruky **predsedajúcemu**, ktorý predtým dal znenie sľubu nahlas prečítať. Odopretie sľubu alebo sľub s výhradou mal za následok stratu mandátu. Stratu mandátu v takom prípade vyhlásil predsedajúci.

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1989** **predsedajúci** (poverený člen dovtedajšieho predsedníctva) prijímal sľub poslancov. Podrobnosti stanovoval už spomínaný zákon o poslancoch, napríklad to, že poslanec zložil ústavou predpísaný sľub slovom „**sľubujem**“ a podaním ruky predsedajúcemu. Národná rada zvolila predsedu národnej rady, ktorý prevzal vedenie ustanovujúcej schôdze a prijal poslanecký sľub doteraz predsedajúceho, ak bol poslancom národnej rady.

Súčasnú zmenu rokovacieho poriadku z roku **1996** je v tomto bode **rovnaké**, ako pôvodné, s výnimkou doplnenej prvej vety § 5. Poslanec národnej rady skladá sľub na ustanovujúcej schôdzi do rúk **doterajšieho predsedu** národnej rady. Poslanec, ktorý sa nemôže zúčastniť na ustanovujúcej schôdzi, skladá sľub na schôdzi národnej rady, na ktorej sa zúčastňuje po prvý raz. Poslanec skladá sľub tak, že po verejnom prečítaní textu sľubu položí pravú ruku na ústavu, povie slovo „**sľubujem**“ a podá ruku doterajšiemu predsedovi národnej rady. Poslanec svojím podpisom potvrdí zloženie sľubu. Ak bol doterajší predseda národnej rady znovuzvolený za poslanca, skladá sľub ako prvý do rúk doterajšieho podpredsedu národnej rady. Poslanec, ktorý nadobúda práva a povinnosti zvolením, sa ujíma funkcie a začína vykonávať mandát až zložením sľubu. Ak mandátový a imunitný výbor zistí, že poslanec odmietol sľub alebo zložil sľub s výhradou, navrhne národnej rade, aby schválila uznesenie o strate mandátu poslanca (§ 57 ods. 1 písm. b).

Skladanie sľubu poslanca národnej rady

§ 4

(1) Poslanec národnej rady (ďalej len „poslanec“) skladá na ustanovujúcej schôdzi do rúk doterajšieho predsedu národnej rady sľub. Poslanec, ktorý sa nemôže zúčastniť na ustanovujúcej schôdzi, skladá sľub na schôdzi národnej rady, na ktorej sa zúčastňuje po prvý raz.

(2) Poslanec skladá sľub tak, že po verejnom prečítaní textu sľubu položí pravú ruku na ústavu, povie slovo „**sľubujem**“ a podá ruku doterajšiemu predsedovi národnej rady. Poslanec svojím podpisom potvrdí zloženie sľubu.

(3) Ak bol doterajší predseda národnej rady znovuzvolený za poslanca, skladá sľub ako prvý do rúk doterajšieho podpredsedu národnej rady.

§ 5

Poslanec nadobúda svoje práva a povinnosti zvolením. Poslanec sa ujíma svojej funkcie a začína vykonávať svoj mandát zložením sľubu.

2.2 Porovnanie aktuálneho znenia daného inštitútu v štátoch V4

V Českej republike ako prvý skladá sľub poslanca predsedajúci ustanovujúcej schôdze (musí to byť vždy niekto opätovne zvolený do snemovne), ostatní poslanci skladajú poslanecký sľub do jeho rúk. Poslanec skladá na prvej schôdzi snemovne, na ktorej sa zúčastňuje, sľub predpísaný ústavou. Učiní tak prednesením slova „*sľubujem*“ a podaním ruky tomu, do koho rúk sľub skladá. Predsedajúci dá pred tým znenie sľubu prečítať. Zloženie sľubu potvrdí poslanec svojím podpisom.

V Poľskej republike skladajú poslanci sľub na prvom zasadaní Sejmu podľa znenia predpísaného ústavou. Maršal-senior si môže na tento akt, ako aj akt voľby maršala Sejmu, zriadiť dočasný sekretariát, ktorý vymenuje z najmladších poslancov v potrebnom počte. Sľub sa skladá takto: po prečítaní textu sa poslanci jeden po druhom postaví a vysloví „*tak sľubujem*“. Poslanec môže dodať aj vetu „*Tak mi Pán Boh pomáha*“. Ak poslanec nie je účastný na ustanovujúcej schôdzi, zloží sľub na prvej schôdzi, ktorej sa zúčastní.

V Maďarsku poslanci skladajú sľub na ustanovujúcej schôdzi po prijatí rezolúcie o výsledkoch overenia mandátov. Tí, ktorí chýbajú, zložia sľub po overení mandátu. Poslanci patriaci k národnostným menšinám a národnostní poslanci môžu zložiť sľub v ich národnom jazyku bez čítania textu overovateľom. Text sľubu je súčasťou samostatného zákona č. XXVII z roku 2008 o prísaha a sľube niektorých verejných činiteľov.⁵ Poslanec môže podľa svojho presvedčenia dodať vetu „*Tak mi Pán Boh pomáha*“.

⁵ Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0800027.tv>

3. Volební pořádek a volby funkcionářů

3.1 Historický exkurz

Schválení volebního pořádku nebylo na území dnešního Slovenska až do přijetí aktuálního rokovacího pořádku NR SR explicitně legislativně upravené. Přímě v rokovacích pořádkoch sa však zvykol stanovovať spôsob voľby.

Úpravy platné v letech 1918 – 1920

1918

Revoluční národní shromáždění volilo předsedu, čtyřech podpředsedů (po novele zákonem č. 68/1920 Sb. z. a n. pětich), osm zapisovatelů a čtyřech uspořádatelů. Volba orgánů RNZ sa diala prostredníctvom **volebných lístků**. Tajomník snemovne alebo ním ustanovený úradník vyvolával mená členov, ktorí jednotlivě odovzdávali hlasovací lístky. Po ukončení hlasování předseda prerušil schůzku a **tajomník snemovne** potom pod dozorem předsednictva RNZ sčítal odovzdané hlasy a spísal o tom protokol, který podpisoval předseda schůzky a tajomník snemovne. Předsedající potom znovu otvoril schůzku a ohlásil výsledek hlasování. Při volbě rozhodovala **jednoduchá většina**. Ak sa nedosiahla, ihneď sa prešlo k **užšej voľbe** medzi kandidáty s najväčším počtom hlasov. Ak pri užšej voľbe nastala rovnosť hlasov, rozhodol žreb, ktorý vytiahol předsedající. Po volbě sa znovu otvorila verejná schůzka. Pokiaľ nebol zvolený předseda a podpředsedovia RNZ, ich funkcie vykonávalo předsednictvo Národního výboru a jeho jednotliví členovia. Konateľ Národního výboru bol pritom zapisovatelem Národního shromáždění.

1920

Předseda vlády dal uskutočniť volby předsedu snemovne. Ak novozvolený předseda snemovne přijal volbu, zložil sľub do rúk předsedu vlády, ujal sa předsednictva, dal vykonať volbu **šiestich** (do roku 1926 čtyřech) **podpředsedů**, **desiatich zapisovatelů** a **ôsmich** (do roku 1926 čtyřech) **uspořádatelů**. Volby boli dočasné, konečné sa diali po uplynutí 1 mesiaca.

Znenie rokovacieho pořádku po novele č. 88/1933 Sb. z. a n. (doplňenia sú vyznačené zelenou farbou):

§ 5

Ustavující schůze

...

(3) Přijme-li předseda volbu, vykoná ve sněmovně do rukou předsedy vlády sľib (§ 7), ujme se předsednictví, dá provésti volbu 6 místopředsedů, 10 zapisovatelů a 8 pořádatelů, načež místopředsedové vykonají do rukou předsedových sľib (§ 7).

(4) Sčítání hlasů provedou čtyři skrutátoři jmenovaní předsedou vlády z poslanců.

(5) Všechny tyto volby jsou prozatímní; volby konečné vykonají se po uplynutí jednoho měsíce po schůzi ustavující a platí na celé volební období, leč že by na začátku nového zasedání nadpoloviční většina všech poslanců písemně žádala o nové volby; k žádosti té položí se volby na pořad příští schůze.

(6) Kdyby během volebního období sněmovny nastala nutnost voliti znovu celé předsednictvo, svolá předseda vlády nejpozději do 6 týdnů sněmovnu k volbě nového předsednictva. Tato volba je konečná.

Úpravy platné v rokoch 1939 – 1941

1939

Predseda vlády dal uskutočniť voľby predsedu snemu. Ak predseda snemu voľbu prijal, zložil v sneme prísahu do rúk predsedu vlády, ujal sa predsedníctva **dal zvoliť dvoch podpredsedov, štyroch zapisovateľov a štyroch dozorcov poriadku**. Ak počas volebného obdobia snemu nastala potreba znovu zvoliť celé predsedníctvo, predseda vlády zvolal snem na voľbu nového predsedníctva najneskôr do šiestich týždňov. **Voľby platili na celé volebné obdobie**, ale na začiatku nového zasadania nadpolovičná väčšina všetkých poslancov mohla žiadať písomne nové voľby, ktoré bolo treba dať v takom prípade do programu najbližšej schôdze. Voľby alebo návrhy na vymenovanie sa diali **hlasovacími lístkami jednoduchou väčšinou** hlasov. Lístky sčítavali zapisovatelia. Ak neboli námietky, mohlo sa voliť zdvihnutím ruky alebo povstaním, s výnimkou voľby predsedu. Ak sa pri voľbe nedosiahla jednoduchá väčšina, uskutočnila sa užšia voľba, do ktorej zaradili z tých, ktorí pri prvej voľbe dostali pomerne najviac hlasov, t. j. dvakrát toľko mien, koľko osôb malo byť zvolených. Pri rovnosti hlasov v prvej alebo užšej voľbe rozhodoval predseda žrebom, kto sa má dostať do užšej voľby, alebo kto bol zvolený. Predsedom snemu označený člen výboru viedol na jeho rokovaní **voľbu predsedu výboru**. Okrem predsedu volil výbor **2 podpredsedov a 2 zapisovateľov**.

1941

Predseda vlády dal uskutočniť voľby predsedu snemu. Ak zvolený predseda snemu voľbu prijal, zložil prísahu do rúk predsedu vlády, ujal sa predsedania a **viedol voľbu dvoch podpredsedov snemu**. Ak bolo za volebného obdobia snemu potrebné znovu voliť predsedu i oboch podpredsedov snemu, zvolal prezident republiky zasadnutie snemu na voľbu najneskôr do mesiaca. Voľby sa realizovali prostredníctvom **hlasovacích lístkov**, ktoré sčítali predsedom určení poslanci. Ak neboli námietky, voľbu bolo možné vykonať zdvihnutím ruky alebo povstaním. Výnimkou bola voľba predsedu snemu. Pre užšiu voľbu platili podobné ustanovenia ako v roku 1939. Pre voľbu prezidenta republiky platili samostatne ustanovenia ústavy. Predsedovia a podpredsedovia výborov sa volili na zasadnutí výboru.

Úpravy platné v rokoch 1945 – 1968

1945

Plenárna schôdza SNR volila **Predsedníctvo SNR**, ktoré sa pôvodne skladalo z 2 predsedov a 6 podpredsedov (novelou zákonom č. 111/1945 Sb. z. a n. sa počet znížil na 1 a 4). Ak sa uprázdnilo miesto niektorého člena Predsedníctva, uskutočnila sa voľba prostredníctvom **hlasovacích lístkov**, osobitne na každé uprázdnené miesto. Ak neboli námietky, voľbu bolo možné vykonať zdvihnutím ruky alebo povstaním. Pre užšie voľby platili ustanovenia podobné ako v podchádzajúcom období. Predsedu a podpredsedu výboru si volili výbory na svojom prvom zasadnutí.

1954

Predseda **riadil voľbu predsedu, podpredsedov a ostatných členov predsedníctva**. Hneď po zvolení nového Predsedníctva sa novozvolený predseda ujal vedenia schôdze a dal vykonať voľbu zapisovateľov a voľbu mandátového výboru. Slovenská národná rada zriaďovala tieto výbory: hospodársky a rozpočtový, kultúrny a osvetový, právny, mandátový výbor a ďalšie stále výbory podľa potreby. Určovala počet členov jednotlivých výborov; volila ich zo svojho stredu, mohla ustanoviť aj dočasné výbory. Výbor si volil zo svojho stredu predsedu, podpredsedu a zapisovateľa na svojej ustanovujúcej schôdzi.

1960

Ustanovujúcu schôdzku SNR viedol doterajší predseda SNR, ktorý **riadil voľbu predsedu SNR, jej podpredsedov a ostatných členov Predsedníctva SNR**. Ihneď po jeho zvolení sa ujal novozvolený predseda vedenia schôdze; dal vykonať voľbu zapisovateľov a Mandátovej komisie SNR. Zároveň SNR volila z členov Predsedníctva SNR povereníkov SNR. Národná rada určovala počet členov jednotlivých komisií (nový názov namiesto výborov), volila ich predsedov a aj ich členov. Za predsedov volila spravidla povereníkov SNR (súviselo to s prijatím novej ústavy, ktorá rušila Zbor povereníkov ako samostatný orgán).

1964

Na ustanovujúcej schôdzi národná rada taktiež volila predsedu, podpredsedov a ostatných členov Predsedníctva SNR a z nich povereníkov SNR. Novozvolený predseda SNR dal vykonať voľbu Mandátovej komisie SNR, ako aj voľbu členov ostatných komisií SNR. Za predsedov komisií volilo plénum spravidla povereníkov SNR.

Úpravy platné v rokoch 1968 – 1996

1968

Podľa prvej úpravy dával predseda po prijatí sľubu poslancov vykonať následne voľbu predsedu, podpredsedov a **25-členného Predsedníctva** (predseda, 4 podpredsedovia, predsedovia výborov SNR a ďalší členovia), a to na celé funkčné obdobie. Poveril troch

poslancov, aby spočítali hlasy. Následne prevzal vedenie schôdze novozvolený predseda, a ten dal vykonať voľbu mandátového a imunitného výboru, ostatných výborov SNR, **päť overovateľov a päť skrutátorov**, a to na celé funkčné obdobie.

Národná rada volila a rozhodovala o návrhoch na vymenovanie **jednoduchou väčšinou** hlasov, a to zdvihnutím ruky, ak neboli námietky. Inak hlasovacími lístkami. Tými sa hlasovalo pri voľbe predsedu, podpredsedov a Predsedníctva SNR. Ak sa nedosiahla väčšina, konala sa užšia voľba, postúpili do nej najúspešnejší kandidáti podľa povahy volieb. Zvolený bol ten (tí), kto dosiahol najvyšší počet hlasov. Pri rovnosti hlasov rozhodoval žreb.

Podľa novely z roku 1971 dal predsedajúci po prijatí sľubu poslancov vykonať voľbu **komisie na zisťovanie výsledkov hlasovania**, následne voľbu predsedu mandátového a imunitného výboru a jeho ďalších členov. Na základe návrhu výboru národná rada overila platnosť voľby poslancov. Potom národná rada určila počet členov svojho Predsedníctva, počet podpredsedov národnej rady a rozhodla o zriadení svojich výborov. Predsedajúci dal vykonať voľbu predsedu, podpredsedov a ďalších členov Predsedníctva SNR. Predsedníctvo malo mať 15 – 21 členov, tento počet a počet podpredsedov určovala SNR uznesením. Potom dal novozvolený predseda SNR vykonať voľbu predsedov a ďalších členov výborov SNR, ako aj voľbu overovateľov SNR.

1989

Predsedajúci dal podobne, ako v predchádzajúcom období, **vykonať voľbu komisie poslancov na zisťovanie výsledkov hlasovania** na ustanovujúcej schôdzi SNR a ďalej voľbu predsedu a ďalších členov mandátového a imunitného výboru. Na jeho návrh národná rada overila platnosť voľby poslancov. Zvolila **predseda** SNR, ktorý prevzal vedenie ustanovujúcej schôdze. Slovenská národná rada určila počet členov svojho Predsedníctva, počet podpredsedov, overovateľov a zriadila svoje ďalšie výbory. Predseda SNR dal vykonať voľbu **podpredsedov SNR, predsedov výborov SNR, ďalších členov Predsedníctva SNR** a overovateľov SNR. Ďalej dal vykonať voľbu ostatných členov výborov. Návrhy na voľby konané na ustanovujúcej schôdzi SNR podávala spravidla skupina poslancov SNR.

Tajným hlasovaním (hlasovacími lístkami) sa volili predseda, podpredsedovia, predsedovia výborov a ďalší členovia Predsedníctva SNR. Verejne sa hlasovalo spravidla zdvihnutím ruky.

Aktuálny stav (1996 – 2023)

Podľa rokovacieho poriadku z roku **1996 schvaľuje volebný poriadok NR SR na ustanovujúcej schôdzi**. V ňom sa upravujú podrobnosti o hlasovaní a o voľbách. Takto schválený poriadok sa uplatňuje aj počas volebného obdobia.

Po zložení sľubu poslancov a po schválení volebného poriadku (podľa § 6 rokovacieho poriadku NR SR) národná rada volí overovateľov národnej rady, predsedu a ďalších členov Mandátového a imunitného výboru NR SR, a predsedu a ďalších členov Výboru NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií (podľa § 7). Po overení platnosti voľby poslancov (podľa §) doterajší predseda národnej rady preruší ustanovujúcu schôdzu na čas potrebný na utvorenie poslaneckých klubov (podľa § 12). Poslanecké kluby alebo poslanci potom písomne podajú personálne návrhy a návrhy týkajúce sa zloženia výborov (podľa § 13).

Na voľby (a odvolanie) predsedu, podpredsedov NR SR a predsedov výborov NR SR sa vzťahujú § 14 – 16 rokovacieho poriadku. **Predseda národnej rady** volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov **všetkých** poslancov. Po zvolení predsedu národnej rady doterajší predseda odovzdá riadenie schôdze novozvolenému predsedovi, ktorý dá vykonať **voľbu podpredsedov**, schváliť **návrh na zriadenie ďalších výborov** a vykonať **voľbu predsedov týchto výborov a ich členov**.

Podpredsedov národnej rady volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov **všetkých** poslancov. **Predsedom výborov** národnej rady volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou **prítomných** poslancov.

Spomínaný postup voľby sa primerane použije aj na odvolanie týchto funkcionárov počas volebného obdobia NR SR.

§ 6

Schválenie volebného poriadku

Národná rada schváli volebný poriadok, v ktorom sa upravia podrobnosti o hlasovaní a o voľbách na ustanovujúcej schôdzi. Tento volebný poriadok sa uplatní aj počas volebného obdobia.

§ 7

(1) Po zložení sľubu poslancov a po schválení volebného poriadku národná rada zvolí overovateľov národnej rady (§ 62); predsedu a ďalších členov Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky..., predsedu a ďalších členov Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre nezlučiteľnosť funkcií...

...

§ 12

Utvorenie poslaneckých klubov

Po overení platnosti voľby poslancov doterajší predseda národnej rady preruší ustanovujúcu schôdzu na čas potrebný na utvorenie poslaneckých klubov.

§ 13

Navrhovanie kandidátov a zriadenie ďalších výborov

(1) Poslanecké kluby alebo poslanci podajú doterajšiemu predsedovi národnej rady písomné návrhy kandidátov na predsedu národnej rady a podpredsedov národnej rady vrátane návrhov na určenie ich počtu, ako aj písomné návrhy na zriadenie ďalších výborov, ktoré nie sú ustanovené zákonom. Súčasne podajú písomné návrhy kandidátov na predsedov výborov a členov výborov.

(2) Doterajší predseda národnej rady predloží návrhy podané podľa odseku 1 národnej rade na ustanovujúcej schôdzi.

Voľba predsedu národnej rady, podpredsedu národnej rady, predsedov výborov a členov výborov

§ 14

(1) Predseda národnej rady volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov.

(2) Ak bolo na funkciu predsedu národnej rady navrhnutých viac kandidátov a ani jeden z nich nezískal nadpolovičnú väčšinu hlasov všetkých poslancov, vykoná sa na ustanovujúcej schôdzi opakovaná voľba; zúčastnia sa na nej kandidáti, ktorí získali v prvom kole najväčší počet hlasov a druhý najväčší počet hlasov. Ak ani v opakovanej voľbe nebol predseda národnej rady zvolený, vykonajú sa nové voľby, a to najskôr na druhý deň. Do nových volieb možno navrhnúť aj poslancov, ktorí neboli zvolení v prvom kole volieb ani v opakovanej voľbe.

(3) Po zvolení predsedu národnej rady doterajší predseda národnej rady odovzdá riadenie schôdze predsedovi národnej rady, ktorý dá vykonať voľbu podpredsedov národnej rady, schváliť návrh na zriadenie ďalších výborov a vykonať voľbu predsedov týchto výborov a ich členov.

§ 15

Podpredsedu národnej rady volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predsedom výborov národnej rady volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov. Pri ich voľbe sa použije postup podľa § 14 ods. 2.

§ 16

Postup podľa § 14 a 15 sa primerane použije aj na odvolanie predsedu národnej rady, podpredsedov národnej rady, predsedov výborov a členov výborov počas volebného obdobia národnej rady.

3.2 Porovnanie aktuálneho znenia daného inštitútu v štátoch V4

Česká republika

Predseda ustanovujúcej schôdze požiada Poslaneckú snemovňu, aby vzala na vedomie **ustanovenie volebnej komisie pre voľby** konané na ustanovujúcej schôdzi snemovne, vytvorenej z návrhov poslaneckých klubov. Ďalej dá určiť počet členov a ustanoviť mandátový a imunitný výbor. Následne snemovňa zvolí svojho **predseda**, ktorý sa ujme vedenia schôdze. Na jeho návrh snemovňa rozhodne **o počte podpredsedov a vykoná ich voľbu**. Na návrh predsedu rozhodne snemovňa o počte overovateľov snemovne a o návrhu na ich nomináciu. Snemovňa tiež zriadi svoje výbory a stanoví počet ich členov.

Podrobné pravidlá voľby predsedu snemovne, podpredsedov snemovne a predsedov výborov a komisií snemovne obsahuje *Volební řád pro volby konané Poslaneckou sněmovnou a pro nominace vyžadující souhlas Poslanecké sněmovny* (príloha č. 2 rokovacieho poriadku). Kandidátov na predsedu a podpredsedov snemovne navrhujú poslanecké kluby. Tieto návrhy predkladajú volebnej komisii najneskôr 24 hodín pred dňom voľby. Kandidátov na predsedov výborov a komisií snemovne navrhujú poslanecké kluby a poslanci. Pri voľbe **predseda** snemovne je v prvom kole zvolený ten kandidát, ktorý získal nadpolovičnú väčšinu hlasov **prítomných** poslancov. Ak ju nezíska nikto, do 2. kola postupujú dvaja kandidáti s najvyšším počtom hlasov. Ak ani potom nie je predseda zvolený, uskutoční sa do 10 dní nová voľba.

Poľsko

Po zložení sľubu poslancami riadi maršal-senior voľbu **maršala Sejmu**. Jednotliví kandidáti na predsedu musia byť **nominovaní aspoň 15 poslancami**, pričom každý poslanec môže podporiť **iba jedného kandidáta**. Následne Sejm rozhodne **absolútnou väčšinou hlasov za prítomnosti aspoň polovice poslancov**. Ak je na predsedu nominovaný viac než jeden kandidát a v prvom kole hlasovania žiaden z kandidátov nezíska absolútnu väčšinu hlasov, potom je kandidát s najmenším počtom hlasov odstránený z kandidátskej listiny pred každým nasledujúcim hlasovaním. Ak dvaja alebo viacerí kandidáti získajú rovnaký a zároveň najnižší počet hlasov, obaja budú pred ďalším kolom hlasovania z kandidátskej listiny vyškrtnutí. Ak na základe tejto procedúry nedôjde k voľbe predsedu, voľba sa opakuje.

Predseda Sejmu riadi voľbu **podpredsedov**, pričom počet podpredsedov určuje Sejm prostredníctvom uznesenia. Voľba podpredsedov prebieha rovnako ako voľba predsedu, vzťahujú sa na ňu primerane vyššie spomenuté pravidlá.

Sejm na návrh predsedníctva Sejmu a po konzultácii s Radou seniorov **určuje členov výborov**. Prvé zasadnutie výboru zvolá predseda Sejmu, ktorý mu predsedá. Na tomto

zasadnutí **výbor spomedzi seba zvolí predsedníctvo výboru, zložené z predsedu a jeho zástupcu**. Výbor môže vymenovať a odvolať členov predsedníctva väčšinou hlasov.

Maďarsko

Po ohlásení vytvorenia poslaneckých klubov na stanovujúcej schôdzi a po predložení návrhu predsedajúceho sa volí **predsedníctvo parlamentu**. Parlament volí na návrh lídrov poslaneckých klubov **predseda tajným hlasovaním a podpredsedu spolu s overovateľmi verejným hlasovaním**. Podpredseda zodpovedný za legislatívu sa stáva kandidátom na predsedu legislatívneho (ústavnoprávneho) výboru.

Ak poslanecké kluby nepredložia spoločný návrh, alebo ak sa nedosiahne potrebná väčšina vo voľbe na základe ich spoločného návrhu, **líder parlamentnej skupiny s najväčším počtom členov je oprávnený navrhnúť kandidáta na predsedu**. Na spoločný návrh lídrov poslaneckých klubov a na návrh novozvoleného predsedu následne parlament volí podpredsedov a overovateľov. Ak pri voľbe predsedu, podpredsedov či overovateľov nedôjde k dosiahnutiu potrebnej väčšiny hlasov, voľba sa opakuje osobitne pre každý úrad. Ak je pri voľbe predsedu zhromaždenia viacero kandidátov, do opakovaného kola hlasovania postupujú dvaja kandidáti s najväčším počtom hlasov v predchádzajúcom kole. **Pri opakovanej voľbe podpredsedov a overovateľov** sa do tohto kola dostávajú kandidáti s najväčším počtom hlasov v predchádzajúcom kole **v takom počte, koľko miest je potrebných obsadiť, plus jeden**. Ak k zvoleniu nedôjde ani pri opakovanej voľbe, pre dané miesta musí byť podaná nová nominácia a vykonaná je nová voľba. Ak táto situácia nastane pri voľbe predsedu, nomináciu podáva poslanecká skupina s druhým najvyšším počtom členov.

Po zvolení Predsedníctva oznámi predsedajúci Národnému zhromaždeniu jeho vznik a jeho členov. Po tomto oznámení už vedie ustanovujúcu schôdzu novozvolený predseda parlamentu. Predseda skladá sľub pred Národným zhromaždením v deň svojho zvolenia.

Predseda parlamentu predkladá zhromaždeniu návrh na počet, názvy a funkcie stálych výborov, ako aj na počet členov týchto výborov, pričom v tomto údaji definuje počet členov z radov poslancov patriacich k poslaneckým klubom i počet členov z radov nezávislých poslancov. Predseda predkladá tento návrh v súlade s dohodou predsedov poslaneckých klubov, ktorá zohľadňuje aj stanovisko nezávislých poslancov, alebo ak takáto dohoda neexistuje, s prihliadnutím na návrhy predsedov poslaneckých klubov. Predkladá tiež návrh na voľbu predsedov, podpredsedov a členov stálych výborov, a to i v prípade personálnych zmien či pri uprázdnení pozícií, s prihliadnutím na návrhy predsedov poslaneckých klubov.

Záver

Analýza sa venovala porovnaniu vybraných inštitútov ustanovujúcej schôdze parlamentu, a to spojením historickej a medzinárodnej komparácie. Predstavili sme spôsob zvolávania týchto schôdzí, skladanie poslaneckého sľubu a volieb orgánov parlamentov, ako ich upravovali rokovacie poriadky parlamentov príslušných pre dnešné územie Slovenska od roku 1918 až do súčasnosti. Zároveň sme komparovali aktuálne znenie rokovacieho poriadku NR SR s aktuálnymi zneniami rokovacích poriadkov parlamentov štátov Vyšehradskej štvorky.

Zvolávanie ustanovujúcich schôdzí **historicky** prináležalo najprv predsedovi vlády ČSR i SR, následne prezidentovi SR, potom doterajšiemu predsedovi SNR, resp. poverenému členovi Predsedníctva SNR. V ére novodobej Slovenskej republiky je to opäť **prezident**, ktorý túto schôdzu zvoláva. Lehota zvolania bola v 20. rokoch minulého storočia stanovená na 6 týždňov, následne sa skrátila na jeden mesiac, respektíve 4 týždne alebo na súčasných 30 dní od konania volieb. V medzinárodnom meradle môžeme konštatovať, že vo všetkých štyroch štátoch zvoláva ustanovujúcu schôdzu prezident, a to **do 30 dní** od konania volieb (resp. od vyhlásenia ich výsledkov).

Väčšie **odlišnosti** nájdeme pri pohľade na to, kto ustanovujúcu schôdzu **vedie**. V najstarších obdobiach až do roku 1945 to bol **predseda vlády**. V ére Slovenských národných rád to bol **dovtedajší predseda SNR**, resp. poverený člen Predsedníctva SNR (s výnimkou z roku 1964, keď mal túto schôdzu viesť najstarší z prítomných poslancov). Podľa súčasného rokovacieho poriadku ju vedie doterajší predseda NR SR, a to aj v prípade, že nebol opätovne zvolený za poslanca. To je v **kontraste** s ustanoveniami vo zvyšných troch krajinách V4, kde predsedajúci musí byť opätovným členom parlamentu. Kým v ČR to môže byť buď predseda, jeden z podpredsedov, alebo ak takých niet, najstarší poslanec, v prípade Poľska a Maďarska je priamo zakotvené, že ju vedie **najstarší poslanec** (resp. jeden z najstarších).

Skladanie **sľubu** či prísahy poslancov bola historicky vždy veľmi podobná procedúra, s tým rozdielom, že v rokovacích poriadkoch z rokov 1918, 1939, 1941 a 1945 je znenie sľubu uvedené priamo v nich, v iných obdobiach a rovnako aj v súčasnosti predpisuje **text** sľubu **ústava**. Tak je to aj v prípade Česka a Poľska; v Maďarsku obsahuje text sľubu samostatný zákon. V Maďarsku aj Poľsku môže poslanec popri tradičnom „sľubujem“ pridať aj vetu „Tak mi Pán Boh pomáha!“.

Najzložitejšou skúmanou problematikou boli inštitúty týkajúce sa volieb funkcionárov parlamentov a spôsob tejto voľby. Historicky boli rozdiely napríklad v poradí jednotlivých procedúr. Niekedy sa voľba predsedu uskutočnila ihneď po zložení sľubu poslancami, inokedy, podobne ako v súčasnosti, sa uskutočňovala až po zvolení volebnej komisie, mandátového a imunitného výboru (aktuálne aj výboru pre nezlučiteľnosť funkcií), a po overení platnosti

voľby poslancov. Dnes jej predchádza aj skúmanie rozporu záujmov poslancov, čím sa sleduje, aby boli ďalšie voľby nespochybniteľné. V NR SR im predchádza aj vytvorenie poslaneckých klubov, ktoré môžu spolu s poslancami písomne podať návrhy do volieb. V každej ére sa volil predseda, podpredsedovia (prípadne sa schvaľoval ich počet), niekedy (aj v súčasnosti) predsedovia výborov (ktorí boli v čase existencie Predsedníctva SNR jeho členmi), ďalší členovia Predsedníctva SNR, niekedy tiež overovatelia, usporiadatelia a členovia výborov. V niektorých etapách si volil svojho predsedu samotný výbor na svojom prvom rokovaní.

Podľa rokovacieho poriadku Poslaneckej snemovne Českej republiky navrhujú kandidátov na predsedu, podpredsedov, predsedov výborov a komisií snemovne poslanecké kluby. Podľa rokovacieho poriadku Sejmu Poľskej republiky musia byť jednotliví kandidáti na maršala Sejmu nominovaní aspoň 15 poslancami a každý poslanec môže podporiť iba jedného kandidáta. V Maďarsku sú to taktiež poslanecké kluby, ktoré navrhujú kandidátov na post predsedu, v prípade nezvolenia navrhne nového kandidáta najpočetnejší klub.

V NR SR sa predseda a podpredsedovia národnej rady volia v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov **všetkých** poslancov. V Českej republike musí kandidát na predsedu snemovne získať nadpolovičnú väčšinu **prítomných** poslancov. V prípade Poľskej republiky sa postup odlišuje v tom, že Sejm rozhoduje **absolútnou** väčšinou hlasov za prítomnosti aspoň polovice poslancov. V Maďarsku sa volí predseda tajným hlasovaním, podpredsedovia a overovatelia verejne.

Ak ide o voľbu predsedov výborov, Národná rada Slovenskej republiky ich volí v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov. V Českej republike sa pri voľbe **predsedom výborov a komisií** snemovne postupuje rovnako ako pri voľbe predsedu snemovne. V poľskom Sejme sa na návrh predsedníctva Sejmu a po konzultácii s Radou seniorov určujú členovia výborov. Prvé zasadnutie výboru zvoláva maršal Sejmu, ktorý zároveň zasadnutiu predsedá. Na tomto zasadnutí výbor spomedzi seba zvolí predsedníctvo výboru, zložené z predsedu a jeho zástupcu. V Maďarsku predseda parlamentu predkladá zhromaždeniu návrh na voľbu predsedu, podpredsedu i členov stálych výborov, v súlade s návrhom lídrom poslaneckých skupín, berúc do úvahy stanovisko nezávislých poslancov.

Analýza ukázala, podľa predpokladu, mnoho podobností, ale aj odlišností. Bolo náročné komparovať rokovacie poriadky, ktoré vznikali v úplne odlišných spoločenských pomeroch a zároveň majú značne odlišnú štruktúru. Nebolo možné postupovať striktné podľa poradia jednotlivých paragrafov, pretože množstvo pravidiel týkajúcich sa ustanovujúcej schôdze sme museli často hľadať naprieč celým znením rokovacích poriadkov. Ani striktné rozdelenie jednotlivých inštitútov nebolo možné dodržať, pretože mnohé paragrafy obsahovali aj ich kombináciu (napríklad hovorili o skladaní sľubu poslancov a zároveň o voľbe funkcionárov).

Aj z tohto prehľadu vyplýva, že bude prospešné pokračovať v analýze a porovnávaní ďalších inštitútov týkajúcich sa ustanovujúcej schôdze, následných schôdzí parlamentu, legislatívneho procesu, práce výborov, postavenia poslancov a podobne. Riešenia z minulosti alebo súčasné ustanovenia rokovacích poriadkov okolitých štítov môžu slúžiť ako inšpirácia pre ďalšie zefektívnenie fungovania Národnej rady Slovenskej republiky a sú prínosom aj z hľadiska poznania dejín slovenského parlamentarizmu.

Použité zdroje

- 1) č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
- 2) zákon NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
- 3) zákon SNR č. 45/1989 Zb. o poslancoch Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov
- 4) zákon SNR č. 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov
- 5) zákon SNR č. 204/1968 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov
- 6) zákon SNR č. 124/1964 Zb. o rokovacom a pracovnom poriadku SNR v znení neskorších predpisov
- 7) zákon SNR č. 113/1960 Zb. o rokovacom a pracovnom poriadku SNR v znení neskorších predpisov
- 8) zákon SNR č. 8/1954 Sb. n. SNR o pracovnom a rokovacom poriadku SNR v znení neskorších predpisov
- 9) nariadenie SNR č. 57/1945 Sb. n. SNR o dočasnom rokovacom poriadku pléna SNR
- 10) zákon č. 248/1941 Sl. z. o rokovacom poriadku Snemu Slovenskej republiky
- 11) zákon č. 84/1939 Sl. z. o rokovacom poriadku Slovenského snemu
- 12) zákon č. 325/1920 Sb. z. a n. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny Národního shromáždění v znení neskorších predpisov
- 13) zákon č. 36/1918 Sb. z. a n. o jednacím řádu Národního shromáždění v znení neskorších predpisov
- 14) Rokovací poriadok Poslaneckej snemovne PČR. Dostupné na internete:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90/zneni-20231001>
- 15) Ústava Poľskej republiky. Dostupné na internete
<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>
- 16) Rokovací poriadok Sejmu. Dostupné na internete
https://oide.sejm.gov.pl/oide/en/index.php?option=com_content&view=article&id=14798:the-standing-orders-of-the-sejm-of-the-republic-of-poland&catid=7&Itemid=361
- 17) Ústava Maďarska a legislatíva k Národnému zhromaždeniu. Dostupné na internete
<https://www.parlament.hu/web/house-of-the-national-assembly>
- 18) PETRANSKÁ ROLKOVÁ, Natália: Zápisnice klubu slovenských poslancov I (1918 – 1919). Bratislava : Kancelária NR SR, 2014.
- 19) PODOLEC, Ondrej: Charakter legislatívnej činnosti v Slovenskej republike 1939 – 1945. In: Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov IV, 2005; dostupné online na:
<https://www.ff.umb.sk/app/cmsFile.php?disposition=a&ID=567>.
- 20) VOJÁČEK, Ladislav: SNR jako tvůrce práva v letech 1944 – 1948. In: Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009.